

➡➡ ANMELDELSER

FARVEL TIL DANSK LANDBRUG

Når man har læst den seneste bog fra journalist og debattør Kjeld Hansen, *Farvel til dansk landbrug*, kan man ikke undgå at stille sig selv spørgsmålet, om den samarbejdsstrategi overfor Landbrug og Fødevarer (L&F), som Danmarks Naturfredningsforening (DN) har valgt, overhovedet har gang på jord. Kjeld Hansens bog er en alenlang, veldokumenteret liste over de myter og direkte løgne, som L&F gennem årene har fyldt offentlighed og politikerne med. Det er da rigtigt, at L&F, i modsætning til *Bæredygtigt Landbrug*, har flyttet sig, i hvert fald i retorisk imødekomme af krav om mindre brug af gift og medicin, mere dyrevelfærd, større klimahensyn mv. Men når man dykker ned i tallene, som EU og danske myndigheder indsamler – og nu også offentliggør efter pres fra journalister som Kjeld Hansen – fremgår det, at den kemiske forurening, tabet af biodiversitet, udledningen af drivhusgasser, udbredelsen af antibiotika-resistente bakterier osv. fortsat vokser samtidig med at koncentrationen af bedrifterne affolker landbrugslandet.

Der ligger vel en politisk analyse bag DN's strategi, hvori formentlig også kulturelle faktorer indgår, herunder det forhold, at en stor del af danskerne har et delvis slægtsbetinget, romantisk forhold til landbruget. Men det er svært at komme udenom, at landbrugets tiltagende natur-, miljø- og klimaskadelige karakter er intimt forbundet med den grundlæggende strukturudvikling, som med især borgerlige politikeres hjælp er foregået de seneste 50-70 år. Det fremgår klart af Kjeld Hansens analyse, at strukturudviklingen med fortsat industrialisering, mekanisering, stordrift og anvendelse af kemiske hjælpestoffer bundet i et konstant effektiviseringspres, som landmændene er udsat for – men også har valgt, for at kunne afsætte produkterne billigst muligt på verdensmarkedet. Det bliver en „trædemølle“, eftersom de fleste andre industrilande følger samme strategi.

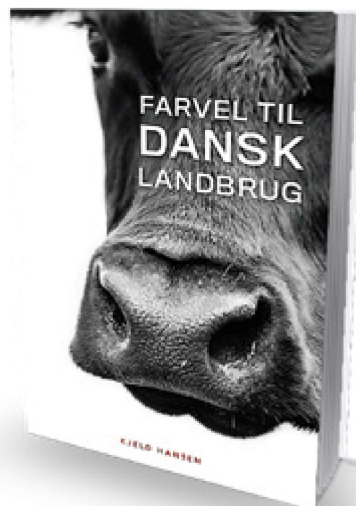
Det bliver også klart, at landbrugets økonomiske betydning i samfundsøkonomien er stærkt dalende – trods enorme tilskud fra EU og den danske stat. Landbruget står i dag for under to pct. af BNP og godt to pct. af beskæftigelsen. Strukturudviklingen har betydet, at de tilbageværende 10.000 heltidslandmænd i 2018 havde gæld for 312 mia. kr. Det overskud landmændene skal leve af svarer stort set til EU-støtten plus de direkte danske bidrag, alt sammen danske skatteyderpenge.

Med de data Kjeld Hansen ihærdigt har gravet frem gennem årene, er det også muligt at afveje de absurde påstande, venstre-politikere og L&F lejlighedsvis bringer på banen. For eksempel at dansk landbrug bidrager til at nedbringe sulten i verden. Sandheden er, at langt størstedelen af landbrugseksporten går til de europæiske lande eller Kina, Norge, USA og Japan. Og hvor ofte har vi ikke hørt myten om at danske landmænd

producerer mere klima- og miljøvenligt end stort set alle andre. Sandheden er, at halvdelen af de danske heltidslandmænd har investeret for over 60 mia. kr. i jord og produktionsanlæg i en række andre lande indenfor og udenfor EU. Dertil kommer, at 80 pct. af landbrugsarealet i Danmark går til svine- og kvægfoder, hvortil skal lægges den årlige proteinimport på 1,6-1,8 mio. tons soja fra Sydamerika. L&F har mange folk siddende på Axelborg til at producere den slags historier, faktisk er der en ansat på Axelborg eller i videnscentret SEGES for hver 19 medlemmer af L&F. Hvis DN med 130.000 medlemmer havde samme adgang til støtte, kunne sekretariatet i stedet for 60 medarbejdere have 247!

Kjeld Hansen slutter sin grundige analyse af med en fremstilling af de mange gennemarbejdede forslag og praktiske tiltag til en alternativ udvikling, som foreligger. I sidste ende afhænger en omstilling naturligvis af politikerne, og trods Socialdemokratiets mildest talt lunkne holdning hidtil, mener forfatteren, at der i Forståelsespapiret er antydning gode takter.

Af Ole Busch, redaktionen

Kjeld Hansen Farvel til dansk landbrug

208 sider

Vejl. pris 199 kr.

Gads forlag, 2019